Ушбу сонда:
2 *Меҳнат муҳофазаси* ИНСОН АЗИЗ
3 ХЎЖАЛИК СУДИ ҚАНДАЙ ФАОЛИЯТ ЮРИТМОҚДА
4 ТУРОНЗАМИН ДАРҒАЛАРИ

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ

ISHONCH

ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2003 йил 2 апрел, чоршанба № 53 (1478)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

МЕҲНАТ ДАФТАРЧАСИ ОЧИЛДИ

Ўзбекистон Республикасининг «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги Қонунининг бажарилишини таъминлаш мақсадида Марҳамат туман ҳокимлиги, прокуратураси, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ҳамда аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоя қилиш бўлими ҳамкорлигида меҳнат ярмаркаси ўтказилди.

Унда 55 та ташкилот, муассаса ва ширкат хўжаликлари қатнашиб, 235 та янги иш ўринлари тавсия қилинди.

Тадбирда 300 нафардан зиёд ёшлар қатнашди. Рўйхатга олинган 204 нафар йигит-қизлардан 115 нафари ишга жойлаштирилди. 30 нафари шу ернинг ўзида ишга қабул қилинди ва меҳнат дафтарчалари очилди.

Ярмаркада ип-йигирув ва тўқув ҳиссадорлик жамияти, 113-114-механизациялашган кўчма жамланма, туман машина-трактор парки, халқ таълими бўлими, савдо-ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти ҳамда бошқа ташкилот ва муассасалар фаол қатнашдилар.

Абдурасул ЭРАЛИЕВ.

Ислоҳот мевалари

ТАРАҚҚИЁТНИНГ ЯНГИ НАМУНАСИ

1997 йил 22 август куни ишга туширилган Қоровулбозордаги Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи мамлакатимиз иқтисодий салоҳиятини оширишда катта аҳамиятга эга бўлди. Юртбошимиз корхонанинг тақдимотида кўрсатиб ўтганларидек, саҳро қўйнида тараққиётнинг янги намунаси яратилган бўлиб, у Ўзбекистон тарихидагина эмас, ҳар биримизнинг таржимаи ҳолимиз ва тақдиримизда юз берган қутлуғ воқеадир.

Катта Ўзбек трактининг Бухоро-Қарши йўлидан ўтар экансиз, йирик саноат гигантининг улкан миноралари кўзга ташланади. Шаҳарда порлаётган минглаб чироқлар осмондаги сон-саноқсиз юлдузлар билан баҳслашаётганга ўхшайди.

Қоровулбозорда 150 дан ортиқ корхоналар фаолият кўрсатади. Йирик аҳоли манзилгоҳи шарқ томондан Қашқадарёнинг Муборак, жануб ва ғарбдан Бухоро вилояти, шимол томондан Навоий вилоятининг Қизилтепа туманларига туташиб кетган.

Туман тузилганига ўн йил тўлди. Аслида ҳудудда газ қидирув экспедициялари иш бошлаганига ярим асрдан ошди. Ўтган вақт мобайнида бу ерда кўплаб бурғулаш ишлари амалга оширилди. Ўттиздан ортиқ янги конлар очилди. Миллион тонналаб газ-нефт конденсати, олтингугурт заҳиралари топилди. Таққосланадиган бўлсак, мамлакатимизда қидириб топилган нефтнинг 45 фоизи, конденсатнинг 42 фоизи, газнинг 20 фоизи қоровулбозорлик кон қидирувчилар ҳиссасига тўғри келади.

– Чўлдаги гигант корхонанинг юзага келиши Америка Қўшма Штатлари, Франция, Япония, Туркия давлатларидаги компания ва фирмалар ўртасида амалий ҳамкорлик самарасидир, – дейди касаба уюшма қўмитаси раиси Ҳошим Қосимов. – Дунёга машҳур «Текнип», «Марубени», «Гамма», «Келлог» фирмалари, «Чест Манхеттен», «Эксимбанк», «Креди коммерсиал де Франс», «Париба» сингари банклар, Япония савдо-саноат вазирлиги, Франциянинг «Кофас» суғурта жамиятлари корхона қурилишига ўзларининг молиявий маблағлари билан улуш қўшганлар.

1700 нафардан ортиқ юқори малакали ишчи-хизматчи, инженер-техник ходим ишлайдиган йигирмадан ортиқ цехлар ва ёрдамчи корхоналарда тотувлик, аҳиллик ва ишчанлик муҳити қарор топганлиги туфайли юқори иқтисодий самарадорликка эришиляпти.

Завод такомиллашган ускуналар ва технологиялар билан қуроллантирилган, жаҳон андозаларига мос. Бундан ташқари, у ҳамдўстлик мамлакатлари ичидаги ягона корхона. Фан, техника тараққиётининг сўнгги ютуқларини ўзида мужассам этган мажмуа Қўқдумалоқ конидан олинган газ конденсатини қайта ишлайди. Тайёр ҳолга келтирилган маҳсулотнинг асосий қисмини бензин, авиакеросин, дизел, буғ қозонлари ёқилғиси, суюлтирилган газ ва олтингугурт ташкил этади.

Давлат сифат сертификати берилган, экологик жиҳатдан тоза маҳсулотлар эндиликда ташқи бозорда ҳам ўз харидорларини топган. Қирғизистон, Тожикистон, Туркия, Эрон, Россия давлатларига экспорт қилиняпти. Нефт ва газ конденсати жаҳон бозорида ўзининг рақобатбардошлиги, сифати билан истеъмолчилар эътиборини тортган.

Корхонанинг хомашё ва тайёр маҳсулотлар цехида 210 нафар киши меҳнат қилади. Бу ерда назорат-таҳлил жараёнлари энг замонавий компьютерлар ёрдамида амалга оширилади. Технологиялар бўлимида эса нефт ва газ конденсатларига Франциянинг «Текнип» фирмаси технологияси асосида ишлов берилиб, тайёр маҳсулотга айлантирилади. Кечаю кундуз фаолият кўрсатаётган цех ишчиларининг 30 нафари хорижий давлатларда малака оширишган.

Касаба уюшма қўмитаси таклифи билан автоматика ва асбоб-ускуналарини ишлатиш, таъмирлаш, электр ва сув таъминоти, оқава сувларни тозалаш, марказий таҳлилхона, асбоб-ускуналарни буғ, ҳаво ва газ билан ишлашини назорат қилиш цехлари ҳамда темир йўл бўлинмасида иш шароити анча яхшиланди. Ҳаво муҳити ифлосланишининг олдини олиш, меҳнат шароитини яхшилаш чоралари кўрилди. Ходимларни текин овқатлантириш, махсус кийим-кечаклар ва ҳимоя воситалари билан таъминлашга 23 миллион сўм маблағ сарфланди. 1594 нафар мактаб болаларига 5 миллион 464 минг сўмлик дарсликлар олиб берилди. Мактаб ёшидаги фарзандлари бўлган оилаларнинг ҳар бирига моддий ёрдам кўрсатилди.

Ўн уч кишидан иборат малакали мутахассислар заводнинг атроф-муҳитга таъсири, оқава сув, ер ости қудуқлари, тупроқнинг ҳолатини текшириб боришади. Вилоят табиатни муҳофаза қилиш бошқармаси билан ҳамкорликда махсус дастур ишлаб чиқилган. Корхона ҳудуди ва яшаш жойларида ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлари олиб борилмоқда. Саксовулзорлар барпо этиляпти. Обод маҳалла йили муносабати билан мавжуд 20 та маҳаллада 500 минг тупдан ортиқ мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтқазилди.

Бағрига катта миқдорда оби-ҳаётни сиғдирган Аму-Бухоро канали тўлқинланиб оқади. Қумликлардаги жайронхонада чўл маликалари – ҳуркак оҳулар, чиябўри, тулки, туя ва қуёнларни учратиш мумкин. Теварак-атроф кўклам либосига бурканган.

Аҳолининг истиқомат қилиши учун 300 дан ортиқ коттеж типидаги уйлар қурилган. Томорқаси бор, турар жойи кенг. Яшаш учун қулай. Ичимлик суви ва табиий газ келтирилган.

Қўша-қўша ошхона ва чойхоналар, клуб, маиший хизмат уйи, спорт-соғломлаштириш мажмуаси, «Бойчечак» болалар боғчаси, умумтаълим мактаби, ишчи-хизматчиларнинг фарзандлари дам оладиган ёзги оромгоҳ, тиббий хизмат маскани ва дорихона ишлаб турибди.

ЁЛКИН.

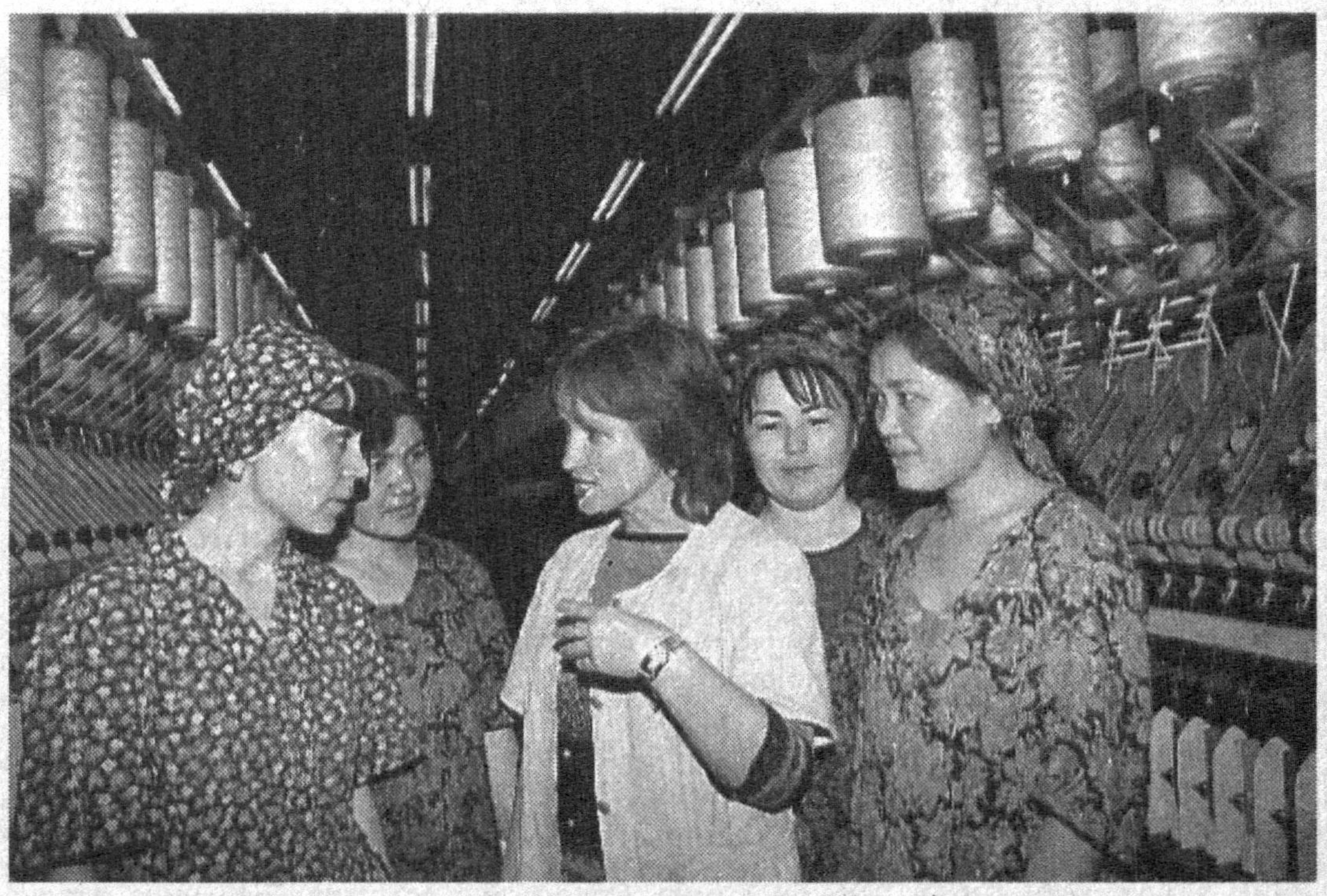

Зарафшон шаҳридаги «Агама» давлат трикотаж фирмаси Навоий кон-металлургия комбинати тасарруфида ташкил этилган. Бу шўъба корхона 1990 йилдан буён фаолият кўрсатиб келмоқда. Айни чоғда мамлакатимизда унинг ўнга яқин филиаллари мавжуд. Бугунги кунда фирмада 900 нафар киши меҳнат қилса, уларнинг 80 фоизини хотин-қизлар ташкил этади. Бу ерда ҳеч бири чет элникидан қолишмайдиган юқори сифатли кийим-кечаклар ишлаб чиқарилмоқда.Фирманинг бежирим ва нафис кийим-кечиклари 1998 йили Мексикада, 2002 йилда эса Нью-Йоркда ўтказилган халқаро кўргазмаларда олтин медалларга сазовор бўлган.

Суратда: корхона илғорлари.

С. ЗУФАРОВ (ЎзА) олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН-ЕТТБ: АНЧА ИШ ҚИЛИНДИ, РЕЖАЛАР ЭСА БИСЁР

Бу банк билан ҳамкорлик қилиш иқтисодий ислоҳотларни муваффақиятли амалга ошириш, бозор муносабатларини шакллантириш, демократик тамойилларни мустаҳкамлаш йўлида амалий ёрдам олиш билан бирга, жаҳон ҳамжамиятининг ишончини қозониш, янги ҳамкорлар топиш, дегани ҳамдир. Жамғармасининг умумий ҳажми 20 миллиард еврони ташкил этувчи мазкур банк 1990 йили Франция президенти Франсуа Миттеран ташаббуси билан ташкил этилган. Банк Марказий ва Шарқий Европа ҳамда МДҲ мамлакатларида кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, режали иқтисодиёт шароитида яшаган мамлакатларда бозор муносабатларини шакллантиришга кўмак беришни мақсад қилган. Айни пайтда ЕТТБнинг олтмиш нафар аъзоси бор. Европа Иттифоқи ва Европа сармоя банки ҳам унинг акциядори саналади.

2002 йил давомида банк фаолиятидан олинган даромад 661 миллион еврони ташкил этди.

Бу маълумотлар ЕТТБ нафақат Европа, балки бутун дунё миқёсидаги энг нуфузли молиявий ташкилотлардан эканини тасдиқлайди. Шу маънода, ЕТТБ Бошқарувчилар кенгашининг 4-5 май кунлари Тошкентда бўлиб ўтадиган XII йиллик мажлисини мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларга, уларнинг самарасига ва умуман Ўзбекистоннинг порлоқ келажагига қатъий ишончнинг ўзига хос амалий кўриниши, деб баҳолаш мумкин.

Мустақиллигимизнинг илк кунлариданоқ Ўзбекистон ҳукумати ЕТТБ билан алоқани йўлга қўйиш, ушбу нуфузли муассаса билан ҳамкорликда турли дастур ва лойиҳаларни амалга оширишга алоҳида эътибор қаратди. ЕТТБ ҳам Марказий Осиё минтақасидаги етакчи мамлакатлардан бўлган Ўзбекистон билан ҳамкорлик қилиш ниятида эканини намойиш этди. Орадан кўп ўтмай, 1992 йил апрелида Ўзбекистон ЕТТБнинг тенг ҳуқуқли аъзосига айланди. Бир йилдан сўнг, амалий ҳамкорликни бошлаш учун зарур шароитни юзага келтириш, ўзаро ишончни мустаҳкамлаш ва ҳамкорликнинг асосий жабҳаларини белгилаш жараёни ниҳоясига етгач, мамлакатимизда ЕТТБ иштирокидаги илк лойиҳа амалга оширила бошлади. Айни пайтда банк иштирок этаётган турли дастур ва лойиҳалар сони йигирмага етган. Уларнинг умумий қиймати салкам бир ярим миллиард АҚШ долларига тенг.

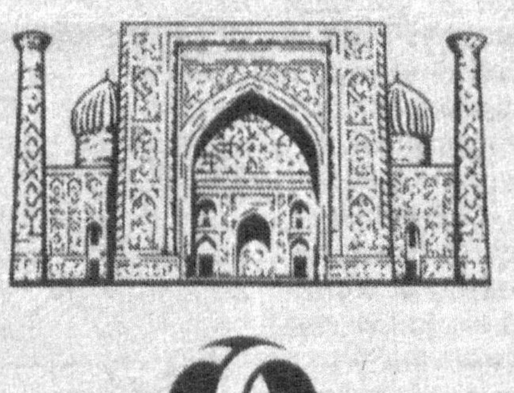

Evropa Tiklanish va Taraqqiyot Banki

ЕТТБ маблағлари Ўзбекистон иқтисодиётининг қайси соҳаларига йўналтирилаётганига эътибор қаратилса, улар асосан пахта ва нефтни қайта ишлаш, қурилиш, тўқимачилик, тоғ-кон саноати корхоналари, темир йўл тизимини такомиллаштириш, банк ва қимматбаҳо қоғозлар бозори соҳаларини ривожлантириш учун мўлжалланганги маълум бўлади. Бундан ташқари, банк кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, энергетика ҳамда сайёҳлик каби соҳаларни такомиллаштириш борасидаги дастур ва лойиҳаларда ҳам фаол иштирок этмоқда. Бу эса ЕТТБ мамлакатимиздаги иқтисодий ислоҳотларнинг асосий йўналишларини ривожлантиришга амалий ёрдам кўрсатиш ниятида эканини исботлаб турибди.

Мамлакатимизда ЕТТБ иштирокида амалга оширилаётган лойиҳалар ҳақида гапирганда, у Ўзбекистондаги хусусий секторни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратаётганини таъкидлаш жоиз. Айни пайтда юртимизда ЕТТБнинг мана шу мақсадга йўналтирилган умумий қиймати 180 миллион АҚШ долларини ташкил этувчи учта кредит лойиҳаси мавжуд. Ҳозирги кунда ҳажми 140 миллион долларга тенг бўлган тўртинчи кредит лойиҳасини очиш масаласи кўриб чиқилмоқда.

Ўзбекистон-ЕТТБ ҳамкорлигидаги яна бир диққатга сазовор соҳа - банкнинг сармоявий фаолияти. У банкнинг турли лойиҳаларда акциядор сифатида иштирок этишини назарда тутади. Ҳозирги кунда ЕТТБ «Ўзбеклизинг Интернейшнл» қўшма лизинг компанияси, «ЎзДЭУ банк» қўшма банки, «Кософсой-Текмен» қўшма корхонаси ва бошқа корхона ҳамда муассасалар иштирокидаги лойиҳаларда қатнашмоқда.

Банк мамлакатимиз иқтисодиётида катта аҳамият касб этаётган енгил саноат соҳасини ривожлантиришга ҳам ўз ҳиссасини қўшмоқда. Жумладан, «Кософсой-Текмен» қўшма корхонаси томонидан ишлаб чиқилган лойиҳани амалга ошириш учун 10 миллион доллар ажратилган бўлса, қўшма корхона фаолиятини янада такомиллаштириш учун қўшимча 14 миллион доллар миқдорида кредит ажратилган.

ЕТТБ «Зарафшон-Ньюмонт» қўшма корхонасини молиялаш учун 112 миллион, Тошкент аэропортини таъмирлаш учун 36 миллион, Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи учун 90 миллион АҚШ доллари миқдорида кредит ажратганини эслатиб ўтиш ўринлидир.

Айни пайтда мамлакатимиз иқтисодиётининг турли соҳаларини ривожлантириш учун умумий қиймати 320 миллион АҚШ долларига тенг бўлган саккизта лойиҳани амалга ошириш бўйича тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда.

Бобур СОБИРОВ, ЎзА шарҳловчиси.

КИЧИК ВА ЎРТА БИЗНЕСГА ИМТИЁЗЛИ КРЕДИТ

Асосий мижозлари қишлоқ хўжалиги ташкилотлари бўлган «Турон» акциядорлик тижорат банки кичик ва ўрта бизнес субъектларига молиявий ёрдам беришга алоҳида эътибор қаратмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 19 майда қабул қилган «Тижорат банкларининг кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришда қатнашишини рағбатлантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига мувофиқ банкда имтиёзли кредит бериш махсус жамғармаси ташкил этилди.

- Мазкур жамғарма ҳисобидан 86 кичик ва ўрта тадбиркорга жами 181 миллион сўмлик имтиёзли кредитлар ажратилди, - деди мазкур банк актив ва пассивларини бошқариш ҳамда банк фаолиятини ривожлантириш бўлими бошлиғи Зариф САТТОРОВ ЎзА мухбирига. - Ўтган йил мобайнида банк томонидан деҳқон ва фермер хўжаликларига 893,6 минг сўм, шунингдек, кичик ва ўрта бизнес субъектлари учун 4 миллион сўмдан ортиқ миқдорда кредитлар ажратилди. Бунинг натижасида жойларда 3052 иш ўрни очилди.

(ЎзА).

«Ишонч»га жавоб берадилар

ТАНҚИД ТАН ОЛИНДИ

Газетамизнинг шу йил 28 январ сонида «Қишлоқ хуснидаги доғлар» сарлавҳаси остида босилган мақолада Нишон туманидаги «Юлдуз» кўрғончасида тоза ичимлик суви ҳанузгача муаммолигича қолаётгани, «болакайлар сув ташийвериб безиллаб қолишганлиги» ҳақида фикр юритилганди. Шунингдек, мақолада аҳолига маданий-маиший ва тиббий хизмат кўрсатиш даражасининг пастлиги, электр тармоқлари, телефон алоқаси, боғча-мактаблар шароити ёмон аҳволда эканлиги танқид қилинган эди.

Қуйида ушбу мақолага олинган жавоб билан танишасиз:

«Туман ҳокимлиги мақолани «Пахтазор» қишлоқ фуқаролар йиғини, Янги Нишон шаҳар «Навбаҳор» ва «Наврўз» маҳалла фуқаролар йиғинлари ҳамда тегишли ташкилот раҳбарлари иштирокида атрофлича ўрганиб чиқди.

«Юлдуз» кўрғончаси аҳолисига намунали савдо, маданий-маиший хизмат кўрсатиш, уларни ичимлик суви, табиий газ ва электр энергияси билан узлуксиз таъминлаш юзасидан тегишли мутасадди ташкилотларнинг раҳбарлари зиммасига белгиланган чора-тадбирларни амалга ошириш юклатилди.

«Гидрокурилиш» очиқ ҳиссадорлик жамиятининг ҳомийлиги ёрдамида кўрғончада ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларини йўлга қўйиш «Пахтазор» қишлоқ фуқаролар йиғини раҳбариятига топширилди.

Аҳолига намунали тиббий хизмат кўрсатиш, «Юлдуз»ча болалар боғчаси, Ибн Сино номли 26-таянч мактаб ва фельдшер-акушерлик бўлимидаги шароитларни яхшилаш юзасидан туман халқ таълими ва соғлиқни сақлаш бўлими ходимлари томонидан чора-тадбирлар белгиланиб, уларни амалга татбиқ этиш ишлари бошлаб юборилди».

Ш.РАЖАБОВ, Нишон тумани ҳокимининг ўринбосари.

ҚЎШМА КОРХОНА КИРДИКОРЛАРИ

«Ишонч» фош этади

Республикамизда бозор муносабатларига ўтиш туфайли хилма-хил мулк шакллари вужудга келди. Тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришга катта эътибор қаратилди. Бироқ айрим нопок кимсалар томонидан республикамиз ҳудудига ноқонуний, контрабанда йўли билан сифатсиз товарлар олиб келинаётганлиги, ишлаб чиқариш корхоналарида «иккиламчи хуфёна бухгалтерия» юритилаётганлиги ачинарли ҳолдир.

Бундай сохта тадбиркорлар фаолиятига чек қўйиш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг «Жисмоний шахслар томонидан Республика ҳудудига товарлар олиб келинишини тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида» ҳамда «Пул маблағларининг банкдан ташқари муомаласини янада қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорлари эълон қилинганлиги айни муддао бўлди.

Бугунги кунда мазкур ҳуқуқий ҳужжатлар ижросини таъминлаш, ички истеъмол бозорини сифатли маҳаллий озиқ-овқат ҳамда ноозиқ-овқат товарлари билан тўлдириш борасида Тошкент шаҳар прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси томонидан муайян ишлар амалга оширилмоқда. Лекин шунга қарамай, ҳали-ҳануз нафси ўпқон «тадбиркорлар» томонидан ноқонуний ҳаракатлар содир этилаётганлиги айрим турдаги маҳсулотлар таннархининг сунъий ошишига сабаб бўлмоқда.

Яқинда бошқарма ходимлари Тошкент шаҳар Чилонзор туманида жойлашган «REN-Ko» қўшма корхонасида ажаб савдога дуч келишди. Бу ерда аҳолига маҳсулотни фақат пул ўтказиш йўли билан савдо-сотиқ қилиниши кўрсатилган. Шунга қарамасдан, ушбу корхона таржимони — раҳбар лавозимида ишлаётган Л.Полтаеванинг кўрсатмасига асосан омбор мудири Ж.Восиев, ҳисобчи Г.Чинарова ва хусусий тадбиркор Б.Гуломовлар олдиндан жиноий тил бириктирган ҳолда ишлаб чиқарилган товар маҳсулотларни ноқонуний равишда сотишган. Бунинг эвазига 1000 АҚШ доллари ҳамда 80000 сўм пул олишган. Корхонадаги ушбу ғайриқонуний хатти-ҳаракатлар ходимлар назаридан четда қолмади. Б.Гуломов 2000 йилнинг декабр ойидан Тошкент шаҳридаги «Карвон» бозорида тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиб келган. У «REN-Ko» раҳбари Туркия фуқароси Муним Памучкуга ўзаро оғзаки шартномага асосан маҳсулотлар учун 15 фоиз миқдорда пул ўтказиш йўли билан ва қолган 85 фоизини нақд пулда бериб келганлиги маълум бўлди. Раҳбар ёнидан савдодан тушган нақд 6720 АҚШ доллари далилий ашё сифатида олинди.

Худди шундай ноқонуний йўллар билан олдиндан жиноий тил бириктирган хусусий тадбиркор Б.Садиқхожаев ва А.Абдухаевлар жорий йилнинг январ-феврал ойларининг ўзида жами 3000 АҚШ доллари ҳамда 12 миллион сўмни товар маҳсулотлари учун М.Памучку ва Л.Полтаевага берганлари фош этилди. Ушбу ҳолатлар барчаси расмий бухгалтерияда кўрсатилмаган ва ўз навбатида даромад солиғи тўланмаган. «REN-Ko» қўшма корхонаси раҳбари М.Памучку томонидан ноқонуний йўллар билан топилган валюта Туркия ва бошқа хориж давлатларига олиб чиқиб кетилганлиги аниқланди. Боз устига, бу ерда ишлаб чиқарилаётган қандолат маҳсулотлари текширилганда, давлат стандарти талабларига жавоб бермаслиги аниқланди.

Бошқармага Чилонзор туман К.Шарипов кўчаси 3-уйда жойлашган «SHERKOC» қўшма корхонаси тақсимот бўлими бошлиғи М.Шоходжаев томонидан хорижда ишлаб чиқарилган моллар ноқонуний равишда чет эл валютасида сотилаётганлиги тўғрисида маълумот келиб тушди. Олиб борилган тезкор тадбирлар натижасида жами 2516 жуфт Россия давлатида ишлаб чиқарилган оёқ кийимларини 3680 АҚШ долларига сотишга олдиндан келишилганлиги фош этилди.

Бир сўз билан айтганда, бу иккала корхонанинг мансабдор шахс жиноят содир этишга ташкилотчилик қилганлигина қолмасдан, балки оддий фуқароларни қинғир ишларга ундаганлар. Улар ўзларининг қабиҳ ниятларини ўзгалар қўли билан амалга оширишга ҳаракат қилдилар. Аммо қанчалик уринмасинлар, қонун устуворлиги уларнинг қилмишларини фош этди.

Рустам ПЎЛАТОВ, Тошкент шаҳар прокуратураси ҳузуридаги солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш бошқармаси катта инспектори.

Сизга қандай хизмат кўрсатишмоқда?

Ойимқишлоқлик Зоҳиржон Йўлдошев кўпдан буён кичик корхонани ишга туширишни кўнглига тугиб юрарди. Бироқ пул маблағи йўқлигидан иши ўнгидан келавермасди. «Пахта Банк» нуфузли молия муассасаларидан бири эканлигини эшитиб, Кўрғонтепа туман бўлимига қараб йўл олди.

Бошқарувчи Анваржон Хошимов йигитни очиқ чеҳра билан кутиб олди. Бир пиёла чой тутиб ташриф боисини сўради. Дилкаш, самимий муомаладан кўнгли кўтарилган меҳмон муддаога кўчди:

БАНК БОР — БИЗ БОР,

дейишмоқда кўрғонтепалик меҳнаткашлар

— Нон пишириш цехи очмоқчи эдик. Лекин маблағ масаласида қўлимиз калталик қиляпти.

Синамаган отнинг сиртидан ўтма, дегандар. Бошқарувчи Зоҳиржонни ишбилармонлигини қўздан ўтказмоқчи бўлди. Касбини, хўжалигини, мўлжалларини суриштирди. У ишчи кучлари ўзидан чиқишини, нонвойларни топиб қўйганлигини, «хамиртуруш» сифатида жамғармаси борлигини айтади.

Зоҳиржон банкдан кўнгли ёришиб чиқди. Оз фурсатдан кейин хонадонга Шухратжон Турсунбоев бошлиқ кредит бўлими йўриқчилари кириб келишди. Улар томорқадан келаётган даромад, гаровга қўйиладиган мулк, хуллас оиланинг тўлов қобилияти билан қизиқдилар. Шухратжон ўзи бош бўлиб, тадбиркорга бизнес-режа тузишда ёрдамлашди.

Кўп ўтмай, банкда Зоҳиржон номига ҳисоб рақами очилиб, бошланғич сармоя учун 1 миллион сўмлик кредит қўйилмаси ажратилди. Йигит ғайрат билан ишга киришди. Бекор ётган Тошлоқ маҳалласи чойхонасини ижарага олди. Нон ва нон маҳсулотлари пиширадиган, қандолат маҳсулотлари тайёрлайдиган ускуна, жиҳозлар харид қилди.

Яқинда янги ишхонага йўлимиз тушди. Кечагина ташландиқ ҳолда, хувиллаб ётган маҳалла гузарига файз кирган. Янги ёпилаётган нон, қозонларда қайнаётган мазали таомлар ҳиди иштаҳангизни қитиқлайди. Бошқача айтганда, ошхона, нонвойхона, чойхона мижозлар билан гавжум. 15 нафар қишлоқ ёшлари бу ерда доимий иш ўринларини топганларидан мамнун. Ижтимоий ҳимоя ишлари ҳам яхши йўлга қўйилган. Ишчиларга бир маҳал бепул иссиқ овқат, нонушта берилади.

— Банк бор – биз бор, — дейди Зоҳиржон рўпарасидаги яқинда сотиб олинган яп-янги «Жигули»га ишора қилиб.— Тадбиркорлик орқасидан машинали бўлдик. Рўзғоримизга барака киряпти. Кунига 4-5 хил нон ва нон маҳсулотлари, печенье, пряниклар тайёрланиб, савдо дўконларига етказиб беряпмиз. Савдо айланмамиз 1-1,5 миллион сўмга бориб қолди.

Мулкдор гап орасида кўрилган фойда ҳисобига қўшимча тикувчилик устахонаси очиб, 10 та янги иш ўрни яратиш ҳақида гапирди.

«Пахта Банк»нинг Кўрғонтепа бўлими жамоаси тадбиркорларга мақсадли молиявий ёрдам кўрсатишда яхши тажриба тўплаган. Бугунги кунда банк 405 та мижоз билан ҳамкорлик қилиб келмоқда. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 95 та кўп деганидир.

Тадбиркорларга ажратилаётган кредит салмоғи кўпайтирилмоқда. Уларга ўтган йил мобайнида 166 миллион 850 минг сўмлик кредит ажратилган бўлса, бу рақам жорий йилнинг шу кунигача 189 миллион 649 минг сўмга етказилди. Қарз бериш имкониятларини кенгайиши туфайли банкнинг сармояси кўпайиб, унинг молиявий ҳолати тобора яхшиланиб боряпти. Устав капитал 2003 йилнинг биринчи март ҳолатига 57 миллион 443 минг сўмдан ошиб кетди. Шунинг 34 миллион 626 минг сўми банкнинг айланма маблағидир.

Эътиборлиси, ўрта ва кичик бизнес намояндаларини қўллаб-қувватлаш ишсизлик муаммосининг олдини олишга ижобий таъсир ўтказмоқда. Ўтган йили бўлим кредитлари ҳисобига 31 миллион 280 минг сўмлик саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилди. Бу ўқимай, ишламай юрган 280 нафар маҳаллий йигит-қизларни муқим иш билан таъминлаш имконини берди.

Бозор иқтисодиёти бошқарувининг кайфиятига барҳам бериш, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш, шу йўл билан жамоаларнинг молиявий барқарорлигига эришиш тақозо этмоқда. Банкнинг аҳоли бўш пул маблағларини омонатга жалб этиш, уни айланмага қўйиш борасидаги саъй-ҳаракатлари ўз самарасини бермоқда. Кейинги пайтларда «Фаровонлик», «Обод юрт», «Муқаддас замин» каби янги омонат турларини жорий этиш орқали қўшимча заҳира базаси яратилди.

Ана шу сармоялар, кредит қўйилмалари фоизларидан келаётган тушумлар ҳисобига тадбиркорлар билан молиявий алоқалар мустаҳкамланиб бормоқда. Аҳамиятлиси, мижозларга банкнинг ўз маблағлари ҳисобидан имтиёзли кредитлар берилаяпти. Шу йилнинг биринчи чорагида берилган кредитлар ўтган йилнинг шу даврига нисбатан қарийб 30 миллион сўмга кўпдир.

Банк мижозларининг аксарияти тадбиркорлардир. Кредит қўйилмаларининг 80 фоизи кичик ва ўрта бизнес ривожига йўналтирилаётганлигининг боиси ҳам шундан.

Банк сармоясидан мақсадли фойдаланиб, эл корига яраётган ишбилармонлар кўплаб топилади. «Охунжон» фермер хўжалиги бошлиғи Анваржон Қаландаров банкдан олинган қисқа муддатли 3 миллион сўмлик кредит эвазига, бозордан 11 бош қорамол харид қилиб, парваришлади. Натижаси кутганидан зиёда бўлди. Йил давомида аҳолига 2,4 тонна гўшт, 1,2 тонна сут сотди. Харажатлардан ташқари ёнига салкам 1 миллион сўмлик соф фойда қолди. Ҳозир гўшт ва сутни қайта ишлайдиган кичик корхона очишни режалаштираяпти.

Якка тадбиркор Одинахон Рўзиевага берилган 1,5 миллион сўмлик имтиёзли кредит қўйилмаси ҳам зое кетмади. У мушкаймоқ қадоқлайдиган ускуна сотиб олиб, кичик цехни ишга туширди ва 5 нафар маҳалладошини иш билан таъминлади. Айни кунларда Одинахон ишхонасини кенгайтириш ҳаракатида. Хожалхон Умарова 800 минг сўмлик имтиёзли кредит эвазига тикув-бичув устахонасини очди.Бу ерда тайёрланаётган аёллар ва болалар кийим-кечаклари бозор пештахталарида қўлма-қўл. Кредит қўйилмаси аллақачон қопланиб, ойига 1 миллион сўмлик маҳсулот ҳамкорларга етказиб берилаяпти.

Тадбиркорлар билан ишлашда бош ҳисобчи Дилоромхон Ҳакимова, йўриқчи Мавлудахон Ҳасановалар жонбозлик кўрсатаяптилар. Улар тўлов топшириқномаларини расмийлаштириш, ҳисоб рақамлари очиш, кредитор қарзларини ундириш, пул маблағларини кўчиришда мулкдорларнинг яқин ҳамкорига айланган.

Ғулом ЮСУПОВ,
Собиржон РЎЗИМАТОВ,
«Ишонч» мухбирлари.

Ташаббус сўнмасин

СОБИҚ ЎҚУВЧИЛАР МУРУВВАТИ

Инсон камолотида таълим даргоҳининг ўрни беқиёс. Дунё сирларини илк бор мактабда ҳис қиламиз. Устозлар қўлларимиздан тутиб, бизни орзулар сари бошлайди. Устозлардан қарздорлик туйғусини умрбод дилда сақлаймиз...

Бу туйғу собиқ ўқувчиларни қадрдон таълим даргоҳлари томон етакламоқда. Илм олаётган издошларга кўмаклашиш, мактаблар моддий базасини яхшилашга баҳоли қудрат кўмаклашишга ундаётир. Қатор мактаблар Наврўз байрами арафасида собиқ ўқувчиларидан ана шундай совға қабул қилишди.

— Вилоятимизда йил бошидан буён мактаблар моддий техника базасини яхшилаш, ўқитувчиларнинг ижтимоий муҳофазалашни кучайтиришга алоҳида эътибор қаратиб келинмоқда, — дейди Сирдарё вилоят таълим ва фан ходимлари касаба уюшма қўмитаси ташкилий ишлар бўлими мудири Маҳмуджон ака Ашуров. — Бунда ушбу мактабларда таълим олган собиқ ўқувчиларнинг ҳиссалари катта бўлаётир. Биргина Боёвут тумани таълим даргоҳларига собиқ ўқувчилари 12 миллион сўмдан ошиқ моддий кўмак кўрсатдилар. Улар орасида тадбиркорлар, фермерлар, қўйингки, ҳамма соҳа вакиллари бор.

Хайрли ташаббусни халқимизнинг севимли шоири Тўра Сулаймон бошлаб берди. У ўзи ўқиган Сирдарё туманидаги мактабга шахсий жамғармасидан компьютер совға қилди. Шундан сўнг Назиржон Шосаитов, Абдурашид Абдуллаев каби раҳбар ходимлар ҳам ўзлари ўқиган мактабларга моддий кўмак кўрсатишди.

Ташаббуснинг қаноти бор, деганларидек бу хайрли иш бир зумда бутун воҳа бўйлаб ёйилди. Боёвутлик тадбиркор Сайфиддин Қодирқулов туманидаги 6-мактабни тамомлаганди. Ҳозир у Ўзбекистон-Россия ҳамкорлигидаги «Олсари» қўшма корхонаси раҳбари. Сахий тадбиркор ишлаб топган маблағидан ўзи ўқиган таълим даргоҳига 3 миллион сўмдан ошиқ маблағ ўтказиб берди. Сайфиддиннинг хайрли ишини ҳамкори россиялик ишбилармон Олег Калачев ҳам қўллаб-қувватлади. У ҳам ўз шахсий жамғармасидан Сайфиддин Қодирқулов ўқиган мактабга 3 миллион сўмдан ошиқ маблағ ажратиб беришга қарор қилди.Тумандаги 23-мактабда таҳсил олган «3-Боёвут» хўжалиги фермерлари мактабга 2 миллион сўмдан ошиқ ёрдам кўрсатдилар.

— Асли қўшработликмиз. Оталаримиз Мирзачўлни ўзлаштиришда фаол қатнашган. Биз эса шу ерда улғайдик, — дейди Сайхунобод тумани Ахчоб қишлоғида яшовчи фермер Абдумалик Бўймонов. – Қишлоқдаги 33-ўрта мактабда ўқиганмиз. Шу ўқув даргоҳига орттирган фойдамиздан ўқув жиҳозлари олиб бердик. Аълочи ва фаол ўқувчиларни совғалар, пул мукофотлари билан тақдирладик

Мирзаобод туманида яшовчи Ширинбой Маматов эса ўзи таҳсил олган 21-мактабга шахсий жамғармасидан 1 миллион сўм тортиқ этди. «Сирдарётелеком» жамоаси Боёвут туманидаги 17-мактабга «Пентюм» русумли компьютер совға қилди.

Н.НУРИЛЛАЕВ.

НОГИРОНЛАРГА БАЙРАМ САЙЛИ

Кўнгли ўксикларга ёрдам қўлини чўзиш, уларни руҳан қўллаб-қувватлаш халқимизнинг азалий олижаноб фазилатларидан саналади. Яқинда Тошкент шаҳар меҳрибонлик жамияти ва пойтахт ҳайвонот боғи жамоаси ҳамкорлигида ногиронлар учун уюштирилган байрам сайли ана шундай хайрли ишларнинг ёрқин ифодаси бўлди.

Сайилга пойтахтимизнинг Яккасарой, Шайхонтохур, Ҳамза, Акмал Икромов, Юнусобод ва Сирғали туманларидаги меҳрибонлик уйлари тарбияланувчилари таклиф этилдилар. Улар ҳайвонот боғини мириқиб томоша қилдилар, турли кўнгилочар аттракционлардан завқ-шавқ олдилар. Шундан сўнг тадбир қатнашчилари тўкин дастурхонга таклиф этилди.

— Бундай тадбирларни тез-тез ўтказиб туришни режалаштиргандмиз, - дейди шаҳар меҳрибонлик жамияти раиси Хабибулло Жалилов. – Зеро, уларга меҳрибонлик кўрсатиш бизнинг асосий бурчимиздир. Кўнгли ярим ногиронлар қувончини кўрсак, барча заҳматларимиз, чарчоқларимиз унут бўлади.

С.МАЪРУПОВА.

ИҚТИСОДИЙ ФОЙДА ЧАККИМАС

«Шўртаннефтгаз» унитар-шўъба корхонаси мутахассисларининг тинимсиз изланишлари натижасида газни қайта ишлаш қурилмалари қўшимча ускуна ва технологиялар ҳисобига доимий равишда такомиллаштирилмоқда. Ўтган йили қўлланилган мана шундай технологиялар самараси ўлароқ, қўшимча газ конденсати, пропан-бутан гази ажратиш, қудуқлар маҳсулдорлигини ошириш имконияти яратилди.

Паст ҳароратда газни тозалаш ва қуритиш қурилмасига ўрнатилган ҳаво билан совитиш аппарати ёрдамида ҳар минг кубометр табиий газдан икки грамм қўшимча конденсат олинмоқда. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобига қараганда, бир йил давомида шу ҳисобдан 107 миллион сўмликдан зиёд иқтисодий самарадорликка эришилган.

Пропан-бутан ажратиш қурилмасида К-1, К-2 колонналари ичидаги ишдан чиққан иситгичларни алмаштириш учун ҳар йили қурилмани олти-етти мартагача тўхтатишга тўғри келар эди. Бу эса корхона иши жараёнига жиддий таъсир кўрсатарди. Ихтирочилар мана шу ноқулайликларнинг олдини олиш мақсадида иситгичларни қурилма ташқарисида ўрнатиб, синаб кўришди. Бу янгилик ҳам ижобий натижа бергач, ишлаб чиқаришга кенг қўлланила бошлади. Шу туфайли қурилмани йил давомида узлуксиз ишлатиш эвазига оз эмас-кўп эмас, салкам бир миллиард сўм иқтисодий фойда олинди.

(ЎзА).

Ҳақ-ҳуқуқимизни билайлик, уни ҳимоя қила олайлик

РАҲБАРНИНГ ХАЛҚДАН УЗОҚЛАШИШИ

шикоятнинг кўпайишига олиб келади

Ўзбекистон Республикасининг «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонунида кўрсатилганидек, давлат муассасалари аҳолининг мурожаатларини кўриб чиқишда ғайриқонуний ҳаракатларни (ҳаракатсизликни) дарҳол олдини олишга доир чора-тадбирлар, фуқаролар ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари бузилишига олиб келаётган сабаблар ва шароитларни аниқлашлари, мурожаатлар муносабати билан фуқаролар таъқиб қилинишининг белгиланган тартибда олдини олишлари шарт.

Қаршига борганимда, шаҳарнинг Лоҳутий кўчаси 62-уйда яшовчи Рўёб момо Бўронова билан суҳбатлашиб қолдим. Ҳаётнинг аччиқ-чучугини кўрган бу табаррук онахоннинг қувончи чексиз эди.

— Ҳақиқат бор экан, болам, - деди Рўёб момо. — Тасодифан уйимиз ёниб кетди. Маҳалла қўмитасига, шаҳар ҳокимлигига боргандим. Натижа бўлмади. Мана вилоят ҳокимлигининг ёрдами билан қисқа муддатда турар жойим тикланди.

Адолат мезони бузилса, шикоят ёзилади. Ноҳақлик, тўрачилик, раҳбарларнинг халқдан узоқлашиши, одамларга нописандлик ариза-шикоятларнинг кўпайишига туртки бўлади.

Нишон туманидаги Ч.Бегимкулов номли фермерлар уюшмасидан мактуб йўллаган А.Холматов жамоа раҳбари М.Норқулов унинг хўжалигига тегишли хонани бузиб, қурилиш материалларини олиб кетганлигини куйиниб ёзади. Ишчи гуруҳи томонидан текшириш ўтказилганда, хатда келтирилган далиллар тасдиқланди. Айбдорларга тегишли чора кўрилди.

Деҳқонобод туманидаги «Аэродром» маҳалласида яшовчи фуқаролардан бир гуруҳи зилзиладан зарар кўрган хонадонларга моддий ёрдам кўрсатишда адолатсизликка йўл қўйилганлиги ҳақида вилоят ҳокимлигига мактуб йўллашган. Шикоят ўз жойида ўрганилиб, фуқароларнинг талабларига эътиборсизлик билан қараганликлари учун туман ҳокимлигининг масъул ходимларига қаттиқ огоҳлантирилди.

Тегишли ташкилотлар аралашуви билан қаршилик Ш.Нурматова, чироқчилик Я.Муродов, З.Хайитовлар, деҳқонободлик А.Қўлдошев, шаҳрисабзлик З.Хўжамбердиева сингари фуқароларнинг шикоятлари ҳам ижобий ҳал этилди.

Вилоят ҳокимлигига бултур фуқаролардан 2712 та ариза-шикоят тушган. Бу 2001 йилдагига нисбатан 663 тага кўп демакдир. Аризаларнинг 162 таси уй-жой, 145 таси ишга жойлашиш ва иш ҳақи, 206 таси моддий ёрдам ва бошқа масалаларга тегишлидир. 245 нафар фуқаро мансабдор шахсларнинг ноқонуний хатти-ҳаракатлари хусусида ёзган.

Шаҳар, туман ҳокимликлари, корхона, ташкилот, муассаса раҳбарлари томонидан фуқароларни қабул қилиш ва уларнинг мурожаатларини атрофлича кўриб чиқиш, тезкор ва адолатли ҳал қилиш мақсадида вилоят ҳокими жойларда сайёр қабулни ташкил этиш хусусида фармойиш қабул қилди. Одамларнинг мурожаатларини ўрганиш бўйича ҳокимнинг биринчи ўринбосари С.Азизов раҳбарлигида ишчи гуруҳи тузилди.

Ҳар бир хатда инсон тақдири ифода этилади. Муҳими, ариза ва шикоятлар ўз жойида кўриб чиқилиб, адолатли ҳал қилинса, одамлар юқори ташкилотларга бориб сарсон-саргардон бўлишмайди. Бу боис жойлардаги мансабдор шахслар фуқароларнинг ариза ва шикоятлари ижроси учун қонун олдида масъул эканликларини унутмасликлари лозим.

И. ТИЛЛАЕВ.

Зомин туманидаги Маиший хизмат ва қишлоқ хўжалик касб-ҳунар коллежи ёшларга мустаҳкам билим бериш, ҳунар ўргатишда алоҳида ўрин тутади. Бу ерда таълим маиший хизмат ва қишлоқ хўжалиги йўналиши бўйича олиб борилади. Маиший хизмат-фото, безакнақкош, радиотехника устаси, тикувчиликни, қишлоқ хўжалиги эса агрономия, қишлоқ хўжалик машиналарини таъмирлаш ва фойдаланиш, чорвачилик соҳаларини ўз ичига олади.

Суратларда: оммавий машғулотлар.

И.ТЎРАЕВ
(ЎзА) олган суратлар.

Меҳнат муҳофазаси

Ўғилой Носирова сидқидилдан меҳнат қилаётган ҳолда, зиммасига юкланган вазифани адо этаётган бир маҳалда ҳаётдан кўз юмди. У ҳали қирқ ёшга ҳам кирмаган эди.

ИНСОН АЗИЗ

Ёнма-ён ишлайдиган дугоналарининг айтишларича, Ўғилой смена бошланиши билан дастгоҳини олдингилар қаторида юргизди ва иш бошлади. Тушга яқин негадир доимо ҳазилкашлик билан шерикларига гап ташлаб юрадиган аёлдан садо чиқмай қолди. Ў.Носирова худди толиқиб қолган кишилардек дастгоҳи четида суянганича тик қотган эди. Сафдошлари аввалига унинг тоби қочмадимикан деб ўйлашди ва чақириб кўришди. Жавоб қайтармагач яқинига келишди. Юзлари қаттиқ азобдан кўкариб кетганди, аммо ҳамон оёқда турарди. Қарашсаки, бўйнидаги рўмоли сиртмоқ сингари тутиб турган, иккинчи учи эса дастгоҳ ичига ўралиб кириб кетган, аёл аллақачон ҳаётдан кўз юмган экан...

Шу соҳа мутахассисларининг таъкидлашларича, Ўғилой дастгоҳнинг қандайдир винтига қўл теккизмоқчи, аниқроғи, созламоқчи бўлган. Шу дамда фалокат юз берган. Рўмолининг осилган чети механизмнинг қайсидир четига тегиб ўралиб қолган ва оқибатда аёл овоз чиқаришга ҳам улгурмаган.

— Фожеанинг бош сабаби шундаки,— дейди вилоят ҳокимлигининг Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаси бўлим бошлиғи Аҳмаджон Йўлдошев, — корхонада меҳнатни муҳофаза қилиш масаласи, ишчиларни махсус кийим-бош, аёлларни алоҳида рўмол билан таъминлаш эътибордан четда қолган. Дастгоҳ атрофидаги хавфли майдон тўсилмаган. Ишчилар меҳнат хавфсизлиги қонун-қоидалари билан етарли даражада таништирилмаган.

Табиийки, ушбу бахтсиз ҳодисага масъул, деб топилган цех бошлиғи Г. Азизов ва филиал бошлиғи М. Ҳамрохўжаевларга нисбатан жиноий иш қўзғатилди.

Наманган шаҳридаги «Атлас» акционерлик жамиятида юз берган бу кўнгилсиз ҳодиса битта бўлса, кошки эди. Тўрақўрғон тумани марказий шифохонасида ҳам шу йилнинг 16 феврал куни бахтсиз ҳодиса рўй берди. Ҳамшира Ғазалхон Қосимова «Тез ёрдам» биноси иккинчи қавати дераза ойнаси синганлигини кўргач, ўз ташаббуси билан ойна синиқларини одамлар устига тушмаслиги учун олиб ташлаётганида йиқилиб тушди ва оғир жароҳатланди. Ушбу бахтсиз ҳодиса юзасидан ҳам прокуратура тергов ишлари олиб бормоқда.

— Маълумки, ҳукуматимиз томонидан меҳнат хавфсизлигини таъминлаш ва ходимлар саломатлигини сақлаш бўйича бир қатор қарорлар қабул қилинган ва ишловчилар учун имтиёзли шароитлар яратилган. Афсуски, ноқулай, оғир ва зарарли ишларда ишловчиларга нисбатан бундай ғамхўрликларга айрим корхоналарнинг раҳбарлари томонидан эътиборсизлик билан қаралмоқда, — дея суҳбатни давом эттиради А. Йўлдошев. — «Нотўқимачи», «Атлас», «Наманганмаш», «Наманган - Телеком» акционерлик жамиятлари, вилоят электр тармоқлари, «Наманганнефтмаҳсулот» шуъба унитар корхоналари, вилоят «Пахтасаноат» бирлашмаси, «Намангандонмаҳсулот» акционерлик уюшмаси шулар жумласига киради. Уларда ходимлар имтиёзли шартларда пенсияга чиқиш, меҳнат таътили олиш, даволаш-профилактика, озиқ-овқат билан таъминланиш ва бошқа имтиёзлардан етарли даражада фойдалана олмаяптилар. Бу ўринда касаба уюшма ташкилотлари ҳам етарлича жон куйдиришмаяпти.

Дарҳақиқат, инсонга бир марта бериладиган умрнинг бевақт хазон бўлишига йўл қўймаслик, ишловчилар учун зарур шарт-шароитлар яратиб берилишига эришиш маъмурият, бошланғич касаба уюшма ташкилоти, қўйингки, ҳамма-ҳамманинг вазифаси. Буни унутишга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ.

Ж.ОБИДОВ.

Нуқтаи назар

БИР ЁҚЛАМА ШАРТНОМА

ундан кимлар манфаатдор

Вилоят хўжалик судида кўриб ҳал этилаётган низолар аксарият ҳолларда хўжалик юритувчи субъектлар ўртасида тузилган шартнома тўлов интизомининг бузилиши оқибатида келиб чиқмоқда. Вилоят суди томонидан 2002 йил давомида кўрилган ер, сув, минерал ўғитлар ва техника воситаларидан фойдаланишга оид низолар таҳлил этилганда, бу тоифадаги 51 та иш бўйича судга тақдим этилган шартномалар амалдаги қонун талаблари асосида расмийлаштирилмаганлиги аён бўлади. Шартномаларда тўлов тартиби, муддати, маҳсулот етказиб бериш усули, маҳсулот сифати, шартномаларни тегишли тартибда рўйхатдан ўтказиш тартиби аниқ кўзда тутилмаган. Бундан ташқари, меъёрий ҳужжатларда аксарият ҳолларда монопол мавқега эга бўлган ташкилотлар томонидан шартнома талаблари бажарилмаса, мулкий жавобгарлик белгиланмаганлиги аниқланди. Хўжалик юритувчи субъектлар ўртасида тузилаётган шартномаларнинг қонун талабларига мувофиқ келмаслигига асосий сабаб, аввало айрим раҳбару мутахассисларнинг ҳуқуқий билими етарли эмаслиги, шунингдек, хўжалик юритувчи субъектларга малакали юрист хизмат кўрсатмаслигидандир.

Мазкур камчиликларни бартараф этиш учун вилоят хўжалик суди томонидан телевидение, радио ва рўзномаларда чиқишлар қилинмоқда. Бундан ташқари, 400 дан ортиқ маъруза ва суҳбатлар уюштирилди, 300 дан зиёд сайёр суд мажлислари ўтказилди. Натижа ёмонмас. Кишиларнинг ҳуқуқий билими ошаётганлиги кун сайин сезиляпти. Буни судга тушаётган даъво аризалари мисолида яққол кўриш мумкин. Мисол учун вилоят хўжалик судига хусусий тадбиркор Ғайрат Эргашев даъво аризаси билан мурожаат этди. У хусусий тадбиркор Олим Мирзаевнинг қарзини «Қўқон қурилиш маҳсулотлари» МЧЖдан ундириб беришни сўраганди.

Масала синчиклаб ўрганилди. Ўзбекистон Фуқаролик Кодексининг 23-боби талаблари асосида О.Мирзаевнинг қарзи жавобгардан ундирилди. У мушкулини осон этган ҳамкасби, ҳуқуқий саводхон Ғ.Эргашевдан ғоятда миннатдор.

У.БАҲРИЕВ,
Фарғона вилоят хўжалик суди раиси вазифасини бажарувчи.

АДОЛАТГА ИШОНЧНИ МУСТАҲКАМЛАБ

Ўн йил аввал ташкил этилган ва бугунги кунга келиб мустақил суд ҳокимиятининг муҳим тармоғи сифатида шаклланган хўжалик судлари мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар самарасидир. Ўтган давр мобайнида хўжалик судлари иқтисодиёт соҳасида қонунчиликни мустаҳкамлаб бориб, ҳуқуқий демократик жамиятда низолар фақат одил судлов йўли билан ечилиши лозимлиги принципини амалда татбиқ қилдилар ва бу кишиларда адолатга бўлган ишончни янада мустаҳкамлади. Бунинг далилини хўжалик судларига келиб тушаётган аризалар сонининг ортиб бораётганлигида ҳам кўриш мумкин.

Агар 1995 йилда республика хўжалик судлари томонидан 11.700 та низо кўрилиб, даъвогарлар фойдасига 1,2 миллиард сўм ундирилган бўлса, 2000 йилда жами 33.347 та низо ўрганиб чиқилди ва даъвогарлар фойдасига 99,3 миллиард сўм маблағ ундириб берилди. 2001 йилнинг саккиз ойи мобайнида эса 21.105 та низоли иш кўрилган ва даъвогарлар фойдасига 108.08 миллиард сўм ундирилган.

Давлатимиз томонидан хўжалик судлари қарорлари ижросига жиддий эътибор қаратилмоқда. «Хўжалик судларининг қарорлари ижросини таъминлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармон билан мулк шаклидан қатъи назар давлат органлари, корхона, ташкилотлар ҳамда уларнинг раҳбарлари томонидан хўжалик судларининг қарорларини ўз вақтида, аниқ ижро этилиши механизми яратилди ва мансабдор шахслар жавобгарлигини ошириш йўллари белгиланди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий ночорлиги ва шартнома мажбуриятларининг бажарилиши учун мансабдор шахсларнинг жавобгарлигини кучайтириш тўғрисида»ги Фармони эса хўжалик судлари фаолиятининг самарадорлигини оширишда ғоятда қимматли ҳуқуқий ҳужжат бўлмоқда.

Хўжалик судлари фаолиятида янги тушунча – «банкротлик институти» пайдо бўлди. Зеро, бозор иқтисодиёти шароитида банкротликни тўғри тушуниш, унга оид ҳуқуқий меъёрларни амалиётга тўғри татбиқ этиш иқтисодиётни соғломлаштиришга хизмат қилади.

Демократик ҳуқуқий жамият қуриш йўлидан бораётган мамлакатимизда ҳуқуқий тарғиботнинг аҳамияти беқиёсдир. Фуқароларнинг қонунларга нечоғлик амал қилиши уларнинг, аввало шу қонунларни қанчалик яхши билишига боғлиқдир. Буни яхши англаган ходимларимиз ҳуқуқий тарғибот масаласига катта эътибор бермоқдалар. Турли корхона ва ташкилотларда малакали судья ва мутахассисларимиз долзарб мавзуларда учрашув ҳамда суҳбатлар ўтказишмоқда, маърузалар қилмоқдалар. Суд мажлисларини жавобгар ёки даъвогар корхонанинг ўзида ўтказиш анъанага айланиб қолди.

Олий хўжалик судининг нашри «Хўжалик ва ҳуқуқ» – «Хозяйство и право» журнали нафақат мамлакатимизда, балки МДҲ давлатларида ҳам ўз ўқувчиларига эга. Унинг саҳифаларидаги халқаро ва мамлакатимиз қонунчилигига оид ҳужжатлар, чет давлатларнинг суд соҳасидаги тажрибалари акс эттирилган материаллар, мутахассислар, таниқли ҳуқуқшунос олим ва амалиётчиларнинг таҳлилий мақолалари, хўжалик судларида кўрилаётган аниқ ишлар тафсилотининг кенг ёритилиши кўпчилик учун амалий аҳамиятга эга бўлмоқда.

«Корхоналар банкротлиги ва санацияси масалалари» газетаси ҳам бевосита хўжалик судларида фаолият кўрсатаётган ходимларнинг минбарига айланди.

Олий хўжалик судида яқинда ташкил этилган Қонунларни мужассамлаштириш ва ҳуқуқ тарғиботи бўлими ҳуқуқий тарғибот ишларини янада жонлантирди. Унинг таркибида ташкил қилинган Олий хўжалик суди Матбуот марказининг фаолияти ҳам хўжалик судлари томонидан амалга оширилаётган ишларни оммавий ахборот воситаларида кенг ёритишга қаратилган.

Бугунги ўзгаришлар, мамлакатимизда кечаётган ислоҳотлар ходимлар малакасини мунтазам ошириб боришни тақозо этади. Олий хўжалик судида ташкил этилган «Хўжалик ҳуқуқи» ўқув маркази тизимимиз ривожига, кадрларимиз салоҳиятининг ўсишига камарбаста бўлмоқда.

Хўжалик судларининг мамлакатимиз мустақиллигини янада мустаҳкамлаш, давлатнинг иқтисодий қудратини юксалтиришга ўз ҳиссасини қўшаётганлиги, фуқаролар, корхоналар, муассасалар ҳамда иқтисодиётимизда муҳим ўрин тутган тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес субъектларининг қонуний ҳуқуқ ҳамда манфаатларини одил судлов орқали муносиб ҳимоя қилаётганлиги фахрлидир.

Бироқ ҳали фаолиятимизда айрим камчиликлар, ечимини кутаётган муаммолар ҳам борки, уларни бартараф этиш учун астойдил ҳаракат қилаяпмиз.

М.АБДУСАЛОМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик судининг раиси.

ХЎЖАЛИК СУДИ ҚАНДАЙ ФАОЛИЯТ ЮРИТМОҚДА

ҚОНУНГА ТАЯНГАН ҚОҚИЛМАЙДИ

Хусусий тадбиркор Ғайрат Султонов билан «Ўздипқурилиш» ташқи ишлаб-чиқариш бирлашмасининг 2-таъмирлаш қурилиш бошқармаси ўртасида 2001 йил 1 ноябрда шартнома имзоланди. Шундан сўнг Ғ.Султонов 2.290.000 сўмлик металл маҳсулотларини бошқармага жўнатди. Аммо у тараф ҳисоб рақамида пули йўқлигини рўкач қилиб, тўловнинг бир қисмини ўтказди. Бундан норози бўлган тадбиркор шаҳар хўжалик судига мурожаат қилди. Суд қарзни ундириш тўғрисида қарор чиқарди.

Бироқ Ғ.Султонов яна судга даъво аризаси киритиб, жавобгардан қарзнинг тўлови кечиктирилганлиги учун устама жарима (пеня), адвокат хизмат ҳақи, давлат божи ҳамда почта харажатларини ундириб беришни талаб қилди.

Судья С.Абилов ишни синчиклаб ўрганди. Материалларни текшириб таҳлил қилди. Сўнг Хўжалик Процессуал Кодексининг 95, 135, 138-моддалари асосида суд ўз қарорини чиқарди. Шундай қилиб, Ғ. Султоновнинг даъво талаби қисман қаноатлантирилди. Унинг фойдасига «Ўздипқурилиш» ташқи ишлаб чиқариш бирлашмасининг 2-таъмирлаш қурилиш бошқармаси ҳисобидан тўрт юз йигирма икки минг беш юз сўм устама (пеня), йигирма икки минг тўққиз юз етмиш сўм давлат божи ва икки минг сўм почта харажатлари ундирилди.

К.СОИПОВА,
Тошкент шаҳар хўжалик суди ходими.

Наманган вилоят хўжалик судида меҳнаткашлардан тушаётган даъво аризалари ўз вақтида кўриб чиқилиб, адолатли ҳал этилмоқда.

Суратда: суд жараёнидан лавҳа.

Хўжалик судлари ва оммавий ахборот воситалари ўртасида самарали ҳамкорлик ўрнатилган. Бундай ҳамкорликни янги босқичга кўтариш масалаларига бағишланган мулоқот ғоят қизиқарли ўтди.

ҚАРЗЛАР ҚОПЛАНДИ

Иқтисодий ночор, зарар кўриб ишлаётган корхоналарни молиявий соғломлаштириш мақсадида бултур бир ярим мингта корхонага нисбатан банкротлик тартиботи қўлланилди. Иқтисодий инқирозга юз тутган 1250 та корхона банкрот деб эътироф этилди.

Иқтисодий соғломлаштириш мақсадида 46 корхонага суд томонидан ташқи бошқарув жорий этилганди. Бундай амалиёт ўзини оқлаяпти. Эътиборлиси шуки, банкрот тартиботи қўлланилган корхоналарнинг 102 таси хўжалик суди жараёнида ўзларининг муддати ўтказиб юборилган қарзларидан қутулганлиги сабабли ишлар тугатилди. Шунингдек, мулкининг қиймати 2,5 миллиард сўмни ташкил этган 1080 та корхона тугатилиб, давлат реестридан чиқарилди. Уларнинг мол-мулки биржа ҳамда аукционларда сотиш йўли билан бюджет ва кредиторлар олдидаги 2 миллиард сўмга яқин қарзлари қопланди.

Хўжалик судлари ҳар бир масалага қонун талабларидан келиб чиққан ҳолда одилона ва ўта талабчанлик билан ёндошишмоқда. Ҳаётда нималар бўлмайди. Шартнома ва тўлов интизомини сурункали равишда бузаётган ва бошқа кўринишдаги ҳуқуқбузарлик ҳолатларини юзага келтираётган кимсалар ҳам йўқ эмас. Бултур бундайларга нисбатан 108 та жиноий иш қўзғатилди. Уч мингдан зиёд раҳбар ва мансабдор шахсдан республика бюджетига 60 миллион сўм маъмурий жарима, икки мингдан ортиқ мансабдор шахснинг чўнтагидан корхона, ташкилотларга етказилган 44 миллион сўмлик моддий зарар ундириб олинди.

Ш.НОРҚЎЗИЕВА.

ТАДБИРКОР

фойда ўрнига зарар кўрса...

Жиззах вилоят хўжалик суди тадбиркорлар манфаатини қатъий туриб ёқламоқда. Масалан, «Тадбиркорбанк»нинг Учтепа бўлими мансабдор шахслари айби билан Жиззах туманидаги «Акбар» фермер хўжалиги розилигисиз 480 минг сўмлик маблағ бошқа корхоналар ҳисоб рақамига ўтказиб юборилган.

Вилоят хўжалик судининг қарорига кўра фермер хўжалиги манфаатлари тўла тикланди. Асоссиз ўтказиб юборилган маблағ ва етказилган зарар банкдан ундирилди. Айбдорларга нисбатан тегишли чоралар кўрилди.

«Асакабанк»нинг вилоят бўлими ҳамда Зарбдор туманидаги Й.Қурбонов номли деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмаси раҳбарларининг «ҳотамтойлиги» оқибатида «Танги» фермер хўжалигининг 313 минг сўмлик маблағи сохта ҳужжатлар асосида Й.Қурбонов номли деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмасига ўтказиб юборилган. Иш синчиклаб ўрганилди.

Вилоят хўжалик судининг ҳал қилув қарори билан фермерлар талаби қаноатлантирилди. Айбдор шахсларга нисбатан жиноий иш қўзғатилди.

Иқтисодий соҳада қонунбузарликнинг олдини олиш, хўжалик юритувчи субъектлар ўртасида низоларни ҳал этишда хўжалик судларининг маҳаллий ҳокимият, прокуратура, давлат солиқ идоралари билан ҳамкорлиги муҳим аҳамиятга эгадир. Шундан келиб чиқиб вилоят ҳокимининг ташаббуси билан иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштириш мақсадида республикада илк бор тажриба тариқасида муқаддам амалда бўлган ширкат, жамоа хўжаликлари қайта ташкил этилиб, деярли барча қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар узоқ муддатли ижара шартномасига асосан фермер хўжаликларига берилди. Айни пайтда вилоятда 11 мингга яқин фермер хўжалиги фаолият кўрсатмоқда.

Жамоа, ширкат хўжаликлари базасида фермер хўжаликларининг ихтиёрий бирлашмалари сифатида уларга моддий-техникавий, агротехника, агрохимия ва бошқа хизматларни кўрсатувчи, шартномаларни тузиш ва бажарилишини таъминлашга кўмаклашувчи агросервис марказларининг ташкил этилаётганлиги муҳим қадам бўлди.

Бу тадбирлар ерга муносабатнинг ўзгаришига, қишлоқда мулкий муносабатларнинг ривожланишига, бошқача айтганда, оддий деҳқоннинг ўз меҳнати натижаларидан кўпроқ баҳраманд бўлишига имкон бермоқда. Вилоятда фермерлик ҳаракатининг ривожланиши, таъминот ва хизмат кўрсатувчи ташкилотлар билан фермер хўжаликлари ўртасида тўғридан-тўғри шартномага асосан хизмат кўрсатиш йўлга қўйилганлиги сабабли ўтган йили 12,5 минг тонна дизел ёқилғиси, 2,5 тонна бензин ва 2 минг тоннадан ортиқ уруғлик тежалди.

Давр хўжалик судлари олдига янги вазифалар, талаблар қўймоқда.

Вилоят хўжалик суди томонидан ўтган йилда биргина ерни ижарага бериш, ердан фойдаланишга оид 800 дан ортиқ низо кўриб чиқилди. Ерни узоқ муддатга ижарага олган кўплаб фермер хўжаликлари давлат буюртмасига кўра ғалла ва пахта маҳсулотлари етиштириб, ўзларининг шартномавий режаларини уддалаяптилар. Бироқ баъзи фермерлар ердан ўз шахсий манфаатлари йўлида фойдаланиб, «Ер тўғрисида»ги қонун талабларини қўпол равишда бузишмоқда. Шунинг учун ҳам вилоят хўжалик судининг ҳал қилув қарорлари асосида улар билан тузилган шартномалар бекор қилиниб, ер майдонлари қайтариб олиняпти.

Бундан ташқари, янгидан ташкил этилган фермер хўжаликлари раҳбарларининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш бу соҳада амалга оширилаётган ислоҳотларнинг асосий бўғинини ташкил этади.

Шу сабабли вилоят хўжалик суди қошида тадбиркорларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш мақсадида Ўқув маркази ташкил этилди. Марказда фермерларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш бўйича ўқитиш ишлари бепул. Фермер хўжалиги ўз фаолиятини юритиш ниятида ўнлаб корхоналар билан шартномавий муносабатларга киришади. Аммо шартноманинг ҳуқуқий оқибатини тўла-тўкис тушунмаслиги натижасида ўртада низо келиб чиқади. Шартноманинг юзаки, сифатсиз тузилиши деҳқон ва фермерларнинг судга мурожаат қилиш ҳуқуқини чеклабгина қолмай, балки низони ўз фойдасига ҳал этиш имконидан ҳам маҳрум этади.

Шунингдек, контрактация шартномаларини қайта-қайта тузиш ҳоллари ҳам учрамоқда. Шартнома мажбуриятларининг бажарилишини назорат қилиш инспекциясида рўйхатдан ўтган шартномалар қонуний асосларда бекор қилинмасдан туриб, тайёрлов корхоналари янгитдан бошқача шартларда контрактация шартномалари тузмоқдалар. Бу ҳолат эса ўз навбатида шартнома интизомига салбий таъсир кўрсатиб, кўплаб низолар келиб чиқишига сабаб бўлмоқда.

Мисол учун, Мирзачўл туманидаги «Янгийўл» фермер хўжалиги билан Дўстлик дон маҳсулотлари корхонаси ўртасида 2001 йил 17 октябрда давлат эҳтиёжлари учун дон харид қилиш шартномаси имзоланган ва унинг бажарилишини назорат қилиш давлат инспекцияси томонидан рўйхатга олинган. Шартномага кўра тайёрловчига 25 тонна дон маҳсулоти топширишга келишилган.

Бироқ мазкур шартнома бекор қилинмасдан туриб тайёрловчининг талаби билан 2002 йил 17 февралда тарафлар ўртасида иккинчи контрактация шартномаси тузилган. Унда 10 гектар ердан 45 тонна дон олиниб, шундан тайёрловчига 29 тоннасини топшириш кўзда тутилган.

Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш керакки, дон маҳсулотлари етказиб беришга оид контрактация шартномаларининг аксариятида асосий шартлар кўзда тутилмаган.

Масалан, Зомин тумани Дон маҳсулотлари қабул қилиш корхонаси билан Омон Қаршибоев, Улуғбек Қаршибоев, Ҳазрат Қушаев номли фермер хўжаликлари ўртасида тузилган контрактация шартномаларида шартнома рақами, унинг тузилган вақти, топшириладиган ғалла миқдори, банк реквизитлари тўлиқ кўрсатилмаган.

Қайд этилган шартномаларнинг қонун талабларига мувофиқ эмаслиги кўриниб турса-да, шартнома мажбуриятларининг бажарилишини назорат қилиш давлат инспекцияси томонидан рўйхатга олинаверган.

Фермер хўжаликларининг бир маромда ишлаши биринчи навбатда уларнинг ёқилғи мойлаш материаллари, ўғит, уруғликлар ҳамда сув, газ, электр энергияси билан ўз вақтида таъминланишига ҳам боғлиқдир. Шунга оид лойиҳалар асосан тайёрловчи ташкилотлар томонидан ишлаб чиқилаётганлиги боис уларнинг ҳукмрон мавқеи сақланиб қолмоқда.

Деҳқон, ширкат ва фермер хўжаликларининг МТПлар, «Қишлоқхўжаликкимё» бирлашмалари билан муносабатларида ҳам муаммолар мавжуд. Кўп ҳолларда бу корхоналар билан шартномалар тузишда кўрсатиладиган хизматларнинг тури, муддати аниқ кўрсатилмаяпти. Ҳосилни ўриш муддатлари аниқ белгиланмаганлиги боис деҳқон ва фермер далаларига техникалар энг сўнгги навбатда бериляпти. Бу ўз навбатида нохушликни келтириб чиқаряпти, фермер фойда ўрнига зарар кўряпти. Пировардида тарафлар ўртасидаги низо суд муҳокамасигача етиб келаяпти.

К.СИНДАРОВ,
Жиззах вилоят хўжалик суди раиси.

Саҳифани тайёрловчи: Ш. ИСКАНДАРОВА, «Ишонч» мухбири.

Бобур... Омадли ва аччиқ тақдир унинг илкига бахт жомини-ю зафар туғини тутқазди ва ўз она диёрида тахту бахтидан жудо этди. Умри давомида бир қўлида шамшир, иккинчисида қалам билан яшаб ўтди. Таҳликали ва саодатманд, тошқин дарёдай солланиб-солланиб оққан бутун нотинч ҳаёти давомида у мудом қувди ва қувилди, топди ва йўқотди...

Туронзамин дарғалари

БОБУР БИЗНИКИ ВА ДУНЁНИКИ

Ҳалим инсон ва тадбиркор саркарда, шоир ва ватанпарвар, муҳожир сифатида бир-бировини тўлдирувчи ёхуд инкор этувчи зиддиятли сифату хислатларнинг туғуни бўлди. Наманган Давлат университети инглиз филологияси факультети декани, филология фанлари доктори, профессор, таниқли бобуршунос олим Неъматилла Отажонов билан мулоқотимиз шу ҳақда.

– Заҳириддин Муҳаммад Бобур ўзбек халқи маънавий тарихини ёқут юлдуздек безаб турган зотлардан саналади. Бутун умри жаҳонгаштлик билан ўтган бу табаррук инсоннинг айрим фазилату хислатларини тилга олиб ўтишни ҳам фарз, ҳам қарз деб билмиз. Мулоқотимиз бошидаёқ шуни таъкидлаб ўтишни истардимки, башарти у ўзининг атиги биргина шоҳона ёки шоирона ҳаёти билан яшаганда ҳам ўз элининг қалбида ўчмас из қолдирган бўлур эди. Бошқача айтганда, агар Бобур унинг номини улуғлаган ҳамда абадийлаштирган ранг-баранг илмий, бадиий–тарихий, диний ва таржимавий ғоят бой мерос қолдирмасдан, таъбир жоиз бўлса, «бор-йўғи» Ҳиндистондай қадимий ва муаззам бир мамлакатда 332 йил ҳукм сурган бобурийлар салтанатига, шарафли сулолага негиз яратган тақдирда ҳам (фақат шунинг ўзи билангина!) жаҳоннинг энг улуғ сиймолари қаторидан ўрин олган бўлур эди.

Ҳолбуки, у ўзбек ва ҳинд халқлари, бутун Машриқ ҳар қанча фахрланса арзийдиган маърифатли шоҳ бўлиш билан баробар, чинакам улуғвор ижод соҳиби эди.

– Ҳақиқатдан Бобур улкан ижод соҳиби бўлган. Унинг ҳаётлик чоғидан то бугунгача у яратган асарлар ўрганилди, ўрганилмоқда ва бу иш бундан кейин ҳам ҳали узоқ-узоқ асрлар давом этади. Бундан хулоса шуки, Бобур жаҳон фани ва адабиётига улкан ҳисса қўшган сиймолардан.

– Бинобарин, Заҳириддин Муҳаммад Бобурни ўз ватандошлари пушти-паноҳ, беназир туркий забон шоир, деб танисалар, ҳинд халқи ва унинг марҳаматли ақраболари ул валломатга – нотиқлик ва илм маъбуди, мусиқа ва шеърият ҳомийси Сарасватининг суюкли, арзанда ўғли (Роҳул Сан Критан), букилмас иродали инсон, одамохун, жаҳонгир ва халоскор одил шоҳ, деб қарайдилар. Жаҳон афкорлари эса Бобурга – буюк саркарда, бобурийлар салтанатининг асосчиси ва олим, деб таъзим қиладилар. «Бобурхон» романининг муаллифи, фаранг адиби Флора Анна Стил дейдики, «Биз янглишиб «Буюк мўғуллар империяси» деб атаб келганимиз сулоланинг биринчи, жумлаи жаҳонда Бобур номи билан машҳур бўлган Заҳириддин Муҳаммад Ҳиндистон императори, шу билан бирга улкан шоир, рассом, аскар, паҳлавон, зиёли, мусиқачи, гадо ва подшоҳ эди». «Бобурнома» номи билан машҳур бўлган хотирот (мемуар) – шоҳ ва шоир ижодининг гултожи бўлиб, айни шу жаҳоншумул асар билан у ўзига ҳайкал ўрнатди.

Мазкур асарни Оврўпо аҳлига илк дафъа таништирган олим ҳолландиялик Витсен бўлган. У салкам уч аср муқаддам, 1705 йилда асардаги Фарғона водийсининг жўғрофиясига оид тасвирларни таржима қилиб Амстердамда нашр эттиради. Лекин Бобурнинг Оврўпо минтақасидаги чинакам шуҳрати роппа-роса юз йилдан кейин, XVIII асрда тарқалади. Бобурнинг қаерда таваллуд топганлиги хусусида шуни айтиш мумкинки, бу масала ҳамон очиқлигича қолмоқда. АҚШлик олим, шоир, тадқиқотчи Ҳаролд Лэмб ўзининг «Бобур йўлбарс» романида «Ер юзини худди олича гули сингари оппоқ қор қоплаган кунда Заҳириддин Муҳаммад таваллуд топди» деб ёзади. Муҳими, шоир олти ёшларигача Ахсикентда бўлади. Сўнгра отаси (Умаршайх) фалокат туфайли вафот этганидан сўнг Андижон саройига жўнаб кетади. Бундан ташқари, «Бобурнома»нинг 1960 йилда «Фан» нашриётида чоп этилган нусхасининг 89-бетида «Бир-икки кундан сўнг Кандирлик довони била Ахси ва Андижон сари азимат қилдим. Ахсига етиб отамнинг мазорини тавоф қилдим», дейилганки, булар шоирнинг Наманган замини билан ҳам ҳамиша қатъий боғланиб юрганидан далолатдир. Хуллас, гап унинг қаерда таваллуд топганлигида эмас. Бир сўз билан айтганда, Бобур Фарғона водийси, бутун ўзбек халқининг фарзанди ёки бошқачасига ифодаланганда, у бизники ва бутун дунёники!

– Суҳбатимизнинг давомига ўзингиз туртки бердингиз. Ҳозирда халқ тилида «Ахсикент» деб аталувчи Ахси шаҳри ҳақида қисқача тўхталиб ўтсангиз.

– Буюк Ипак йўлининг гуллаб-яшнашида пойтахт шаҳарларнинг аҳамияти катта бўлган. Ахсикент ҳам шулар жумласига киради. Ҳозирда унинг харобалари Тўрақўрғон ва Жомашуй оралиғи ўтган Наманган – Фарғона йўлининг икки томонида, Сирдарёнинг ўнг соҳили бўйлаб чўзилиб кетган баланд тепаликлар кўринишида ётибди. Бу жойларда Фарғона аҳлининг 2000 йиллик ҳаёти ва маданиятига оид бебаҳо маълумотлар берувчи тарихий обидалар яширинган. Худди мана шу заминда бир маҳаллар гуллаб-яшнаган шаҳар мавжуд бўлиб, унга Бобурнинг падари бузруквори Умаршайх подшолик қилиб, бутун Фарғона музофотини бошқарган.

– Сўнгги сўз деганларидек, шоир ижодининг аҳамияти ҳақида фикр юритсак-да, бу борадаги баъзи вазифаларга тўхталиб мулоқотимизни якунласак.

– Юқорида мен «шоир бизники ва дунёники» деган иборани ишлатиб ўтдим. Ҳақиқатдан ҳам шундай. Бугунги кунда шоир, олим, рассом, тарихчи ва улкан маърифатпарвар Заҳириддин Муҳаммад Бобурни билмаган, унинг ижодидан баҳраманд бўлмаган филолог олим, тарихчи, географ ва тарихчи, маърифатпарвар топилмаса керак. Унинг ижоди ер юзининг барча минтақаларида ўрганилмоқда. «Бобурнома»ни таҳлил этувчи, унинг аҳамиятини таъкидловчи китоблар ёзилмоқда. «Бобурнома» юзлаб тилларга таржима қилинганидан ташқари унинг муаллифи ҳаётини акс эттирувчи ўттизга яқин роман, эссе, илмий тадқиқот ишлари яратилган.

Лекин шу ўринда кези келганидан фойдаланиб ўзимни анчадан бери безовта қилиб келаётган бир масала хусусида тўхталиб ўтишни истардим. Хўш, жаҳон тан олган ва эътироф этган буюк ватандошимизга унинг киндик қони тўкилган (шундай дейишга қисман бўлса-да, ҳаққимиз бор, деб ўйлайман) заминнинг бугунги авлодларига етарли ҳурмат, эътибор кўрсатяпмизми? Тўғри, унинг номига вилоятда қатор мактаблар, хўжаликлар қўйилган. Наманган шаҳридаги истироҳат боғи унинг номи билан аталади. Булар нур устига аъло нур. Аммо Бобур болалигини ўтказган ерлар-чи? Унчалик эмас! Аввало, яхши ниятли, маърифатпарвар кишилар томонидан Ахсикент харобалари олдида ташкил этилган музей биносининг аллақачон деразалари синиб, экспонатлар йўқолиб кетган. Ҳолбуки, мана шу экспонатларнинг бошқа шерикларини биз Франциянинг Лувр музейида ва Англияда кўрдик, ўзимизнинг маънавий хазинамизни сақлашга ҳамда авайлашга қанчалар ҳафсаласизлик қилаётганлигимизни ўйлаб беҳад афсуслар чекдик. Харобага айланган мана шу музей ўрнида ҳашаматли иморат қуриб, уни ўтмишдаги маданий марказ ҳисобланган Ахсикент шаҳри, бу ерда яшаб ўтган буюк кишилар, жумладан, Бобурга оид ёдгорликлар билан тўлдирсак, Ипак йўлидан ўтадиганлар учун қадамжой бўлиб қолмасмиди ва ундан келадиган даромад ҳисобига бу йўналишдаги харажатлар қисман бўлса-да қопланиб кетмасмиди! Яна бир гап шуки, Ахсикент шаҳри ҳудудига туташ ва унга боғланиб кетган ўн гектардан ортиқ майдон бугунги кунда шолипоя учун бериб юборилган. Ахир, бу замин остида қанчадан-қанча буюк зотларнинг суяклари, ҳали қазиб олишга улгурилмаган асоратикалар кўмилиб ётибди. Демакки, ҳали олдинда қиладиган ишларимиз кўп.

Суҳбатдош: Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

БАДИИЙ АЛМАНАХ

«Янги аср авлоди» нашриёт-матбаа маркази томонидан чоп этилаётган китоблар мухлисларга манзур бўлмоқда. Яқинда босма юзини кўрган «Истиқлол умидлари» тўплами ҳам ёшларга яхши совға бўлди.

Шеър ва ҳикояларни ўз ичига олган тўплам бадиий алманах кўринишида чоп этилди. Ундан Сурхон воҳасида ижод қилиб келаётган ёш шоир ва ёзувчилар асарлари ўрин олган. Нашр орқали бадиий ижод соҳасида самарали изланишлар олиб бораётган ёш истеъдодлар янги асарлари билан танишиш мумкин.

ПЕДАГОГ-РАССОМЛАР

Мамлакатимизда ташкил этилаётган мўйқалам асарлари кўргазмаларида педагог-рассомлар ижод намуналари ҳам ўрин олаётгани қувонарли ҳолдир. Тошкент Давлат педагогика университетининг тасвирий санъат кафедраси профессор-ўқитувчилари, иқтидорли талабалари қўлидан чиққан жозибали картиналар ҳам томошабинларда яхши таассурот қолдирмоқда. Наврўз байрами шодиёналарини ўзида акс эттирувчи расмлар кафедранинг навбатдаги ижодий армуғони бўлди.

Атоқли драматург ва ёзувчи Комил Яшин асарлари асосида чизилган манзаралар ҳам ўз тасвирий жозибаси билан эътиборни тортади. Кафедранинг катта ўқитувчиси Бахтиёр Холмирзаев томонидан чизилган бу туркум картиналар олий ўқув юрти тарихи музейида янги очилган кўргазмадан муносиб ўрин олди.

Бундан ташқари, катта ўқитувчи Нодира Орипова яратган «Нодирабегим» деб номланган портрет, истеъдодли талаба Гўзал Бекназарова мўйқаламига мансуб «Манзара» картиналари ҳам томошабинларга манзур бўлмоқда.

А.АЛИЕВ.

Касаба уюшма спорти

БЎСМ — ҒОЛИБ

Наманган шаҳридаги «Спартак» ўйингоҳида маданият ходимлари касаба уюшма вилоят қўмитаси ҳамда касаба уюшмалари жисмоний тарбия ва спорт жамияти ҳамкорлигида ташкил этилган Обод маҳалла йили ҳамда Наврўзга бағишланган мусобақалар бўлиб ўтди. Унда шаҳардаги Сўфизода номли, «Шарқ тонги», «Давлатобод» туманидаги «Мустақиллик» маҳаллалари ҳамда касаба уюшмаларига қарашли БЎСМлар тарбияланувчилари мини футбол, сузиш ва кросс бўйича баҳслашдилар.

Беллашувлар якунида сузиш бўйича 11-12 ёшлилар ўртасида 2-БЎСМ тарбияланувчиси Р.Юсупов ғалабага эришди. Мини футбол баҳсларида ҳам мазкур спорт мактаби тарбияланувчилари устунлик қилдилар. Умумжамоа ҳисобида 3-БЎСМ ғолибликни қўлга киритди.

С.АЪЗАМОВА, «Ишонч» мухбири.

БЕКОБОДЛИКЛАР ВИЛОЯТ БИРИНЧИЛИГИДА

Оҳангарон туманидаги 12-мактабда ўзига хос мусобақа бўлиб ўтди. Таълим ва фан ходимлари касаба уюшма вилоят қўмитаси ташаббуси билан ташкил этилган ушбу мусобақада Оҳангарон, Ўрта Чирчиқ, Пскент, Бўка ва Бекобод туманларининг тармоқ раҳбар ходимлари спортнинг мини футбол, волейбол, шоҳмот, шашка ва стол теннис бўйича баҳс олиб борди.

Туманимиз вакиллари мусобақага пухта тайёргарлик кўрищди. Бу ўз самарасини бериб, жамоаларимиз мини футбол ва шоҳмот бўйича биринчи, стол тенниси бўйича учинчи ўринни эгаллашди. Айниқса, футбол баҳсларида туман халқ таълими бўлими услубчиси Меҳмонали Жўраев, 6-мактаб директори Анвар Бобоев, Болалар ва ўсмирлар спорт мактаби илмий мудири Қаҳрамон Сангинов, 35-мактаб директори Нурмон Жияновларнинг чапдаст ҳаракатлари томошабинлар олқишига сазовор бўлди.

Шоҳмот бўйича Муқимий номли 13-мактаб директори Мухторали Махсудов барча рақибларидан устун келди. Шунингдек, стол тенниси беллашувларида ушбу мактаб илмий бўлим мудири Абдусаттор Холбоев ва 7-мактаб илмий бўлим мудираси Ойтожихон Қодировалар ҳам совриндорлар сафидан жой олдилар.

Шундай қилиб, футболчи ва шоҳмотчиларимиз яқин кунларда Зангиота туманида бўлиб ўтадиган Таълим ва фан ходимлари касаба уюшма вилоят қўмитаси биринчилиги йўлланмасини қўлга киритдилар.

У.ЭРАЛИЕВ, Таълим ва фан ходимлари касаба уюшма Бекобод туман қўмитаси раиси.

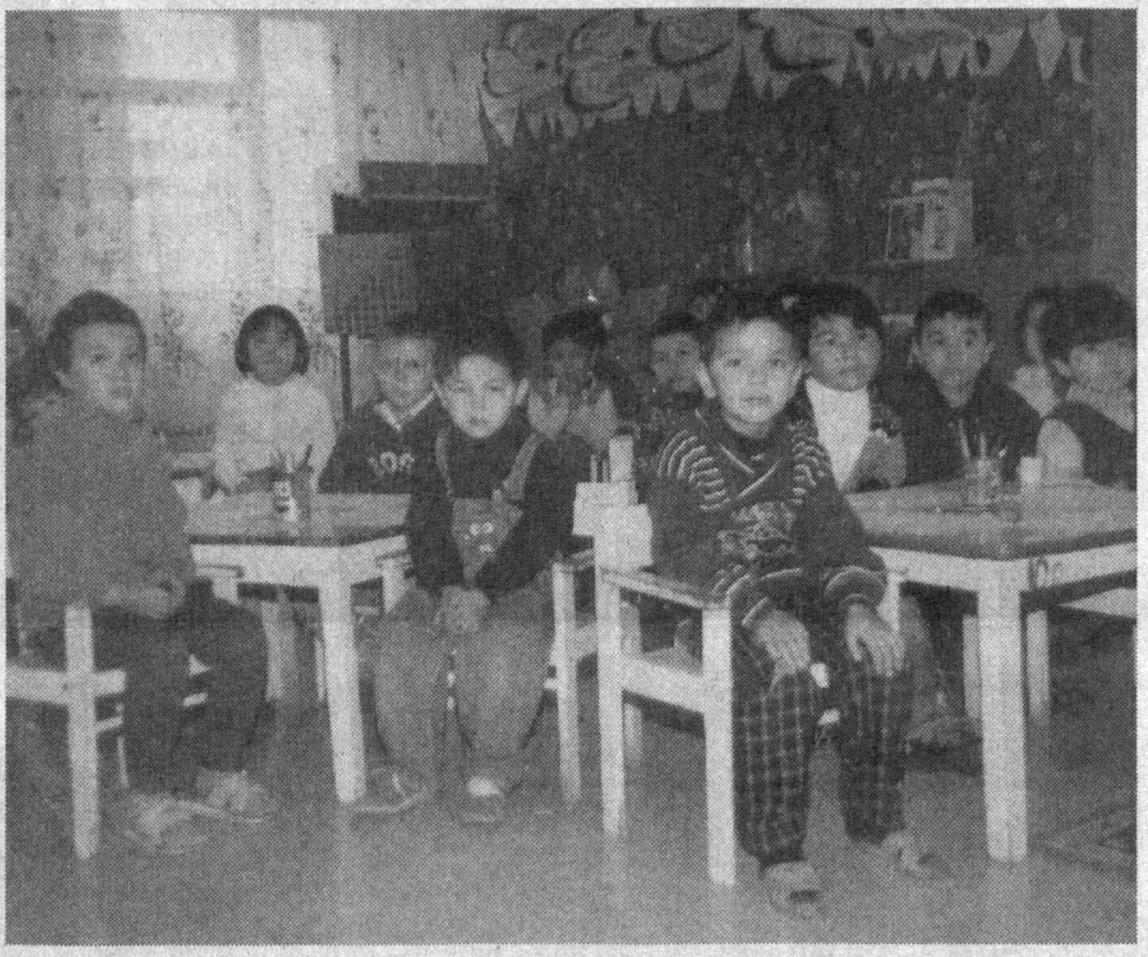

Мамлакатимизда соғлом авлодни камол топтириш, уларни эртанги куннинг муносиб ворислари этиб тарбиялашда ҳукуматимиз томонидан алоҳида ғамхўрлик кўрсатилмоқда. Хусусан, Сирғали туман халқ таълими бўлимига қарашли 292-сонли «Ниҳол» болалар боғчасида ҳам бу борада эътиборга молик ишлар амалга оширилмоқда.

Барча қулайликларга эга бўлган бу тарбия масканида 215 нафар кичкинтой тарбияланмоқда.

Ш. САРИЕВ олган суратлар.

ИЖРОЧИЛАР ТАНЛОВИ

Пойтахтимизда ўрта махсус мусиқа ва санъат ўқув юртлари ёш ижрочиларининг XYII Республика кўрик-танлови бошланди. Маданият ишлари вазирлиги ва унинг тасарруфидаги ўрта махсус мусиқа ва санъат ўқув юртлари, коллежлар ҳамда академик лицейлар ўқувчилари орасида бир неча йилдан буён ташкил этилаётган бу танлов тобора оммалашиб бормоқда.

Танловнинг асосий мақсади ўқувчи-ёшларни мусиқа санъатининг юксак намуналари асосида тарбиялаш, ёш истеъдодларни аниқлаш ва рағбатлантириш, улардаги ижрочилик маҳоратини камол топтиришдан иборат.

Танлов доирасида якка хонандалик, пуфлама ва зарбли чолғулар, фортепьяно, анъанавий ижрочилик йўналишлари Р.Глиэр номидаги республика махсус мусиқа академик лицейи ҳамда В.Успенский номидаги махсус мусиқа академик лицейида, торли чолғулар ва халқ чолғулари билан ижро этиладиган асарлар эса Самарқанд вилоятининг Жума шаҳридаги Ўзбекистон-Корея санъат ўқув маркази ҳамда Наманган санъат коллежида ўтмоқда.

Танлов шу йил 5 апрелга қадар давом этади.

(ЎзА).

Салоҳият

Самарқанд вилояти таълим масканларида ўқувчилар билим даражасини давлат таълим стандартларига мувофиқ ташкил этиш, ўқувчилар салоҳиятини аниқлашнинг асосий воситаси — рейтинг тизимига ўтиш дадиллик билан қўлланилмоқда.

БИЛИМЛИ, ФИДОЙИ ЁШЛАР

МАКТАБ, ОИЛА ҲАМДА МАҲАЛЛА ҲАМКОРЛИГИДА ВОЯГА ЕТАДИ

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшма вилоят қўмитаси жойлардаги 1846 та бошланғич ташкилотга амалий ёрдам кўрсатмоқда. Асосий мақсад соҳа ходимлари, ўқувчи ёшлар ва талабаларни ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоялашга қаратилган. Бу борада мутасадди ташкилотлар билан 21 та битим, 826 та шартнома ва 2 та жамоа келишуви қабул қилинган.

Меъёрий ҳужжатлар асосида касаба уюшма аъзоларини ҳар томонлама ҳимоялаш, соғломлаштириш, моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлашга алоҳида аҳамият берилаяпти. Соғлом авлодни шакллантириш, ўғил-қизларни ножўя хатти-ҳаракатлардан сақлаб қолиш, халқ таълими муассасалари моддий техника базасини мустаҳкамлаш ишига йирик корхона ва ташкилотлар, фуқаролар йиғинлари, тадбиркорлар жалб этилган. Кейинги пайтда шаҳар маҳаллаларида замонавий гузарлар барпо этилди. Болалар учун спорт майдончалари қурилди. Диний экстремизм, гиёҳвандлик, балоғатга етмаганлар ўртасида жиноятчиликнинг олдини олишга қаратилган давра суҳбатлари, ҳуқуқ-тарғибот ходимлари билан учрашувлар ўтказиляпти. Вилоят ва туманларнинг раҳбарлари мактаблар, боғчалар ва касб-ҳунар коллежларида бўлиб, дарсликлар ва ўқув қуроллари билан жиҳозланишга амалий ёрдам кўрсатилмоқда.

Самарқанд шаҳар халқ таълими бўлими қошида иш олиб бораётган «Инсон имкониятлари» маркази, чет тиллар институти ҳузуридаги «Халқаро муносабатлар мактаби», таълим масканларидаги фан тўгаракларида ва иқтидорли ёшлар клублари ёш авлодни келажакка мақсадли фаолиятга йўналтиришда самарали таъсир кўрсатади.

Билимли, мустақил ва эркин фикрловчи ўғил-қизларни тарбиялашдек шарафли вазифани адо этаётган ходимларни ижтимоий ҳимоялашга эътибор оширилмоқда. Йил давомида 328 киши белгиланган квоталар асосида имтиёзли равишда ишга жойлаштирилди. Кам таъминланган оилаларнинг 12836 нафарига 72 миллион 612 минг сўм моддий ёрдам кўрсатилди. Ушбу маблағнинг 16 миллион 522 минг сўми касаба уюшмалари маблағлари ҳисобидан тўланди. Болаларни доимий оромгоҳларда соғломлаштириш учун 58 миллион 182 минг сўм маблағ ажратилди.

Касаба уюшма қўмитаси тасарруфидаги санаторий-профилакторийларга 2278 нафар педагог ходим ва талаба ёшлар соғломлаштирилиб, бу мақсадларга 53 миллион 886 минг сўм маблағ ажратилди.

Ходимлар жамоа шартномаларида кўрсатилган имтиёзлардан тўлиқ фойдаланишяпти. Жумладан, 4600 нафар болали аёлга қўшимча таътиллар берилди. 2786 нафар оналарга бола туғиш ва уни тарбиялаш учун ҳақ тўланадиган таътиллар куни узайтирилди. 2 ёшдан 3 ёшгача фарзанд тарбияси билан машғул бўлган оналардан 782 нафарига моддий ёрдам кўрсатилди. Таълим муассасаларида ишлаётган кўп болали оналарнинг фарзандларига дарсликлар олиб бериш учун 3 миллион 720 минг сўм маблағ ажратилди.

Ўзбекистон Республикасининг «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида» Қонуни талаблари асосида ҳар бир хат пухта ўрганилиб, ҳақли талаблар қондирилаяпти. Вилоятнинг Темирйўл, Боғи Шамол, Нарпай ва Жомбой туманларига меҳнат қонунчилигига амал қилишнинг аҳволи ўрганилиб, мавжуд камчиликларни бартараф этиш тадбирлари белгиланди. Вилоят ҳудудида жойлашган ҳарбий қисмлар, «Мурувват» уйларида учрашувлар ўтказилиб, аскарлар ва ногиронлар, етим болаларга совға-саломлар топширилди.

Спорт-соғломлаштириш тадбирлари мунтазам ўтказилаяпти. Тармоқ қўмитаси вакиллари «Умид ниҳоллари» ва «Баркамол авлод» республика мусобақаларида муносиб қатнашишяпти.

Ёшлар тарбияси маънавий-маърифий ислоҳотларнинг бош йўналишидир. Қадимий ва ҳамиша навқирон Самарқанднинг халқ таълими ва ўрта махсус, олий ўқув юртлари педагогик жамоалари ҳомий ташкилотлар, ота-оналар, ва маҳалла қўмиталари билан ҳамкорликда билимли ва фидойи ёшларни вояга етказмоқдалар.

И.ИСОМИДДИНОВ.

Баҳорий туйғу

КЎНГИЛГА ТАШРИФ

Эй кўнгил, сени покиза ҳислар дарёсида ювинтирай-да, гуллаётган ғунчалар баргига ўраб қўяй. Сўнгра соғинч гирдобидан гўзал хотиралар чамангига етаклай. Турфа гуллар атри анқиб турган бу масканда сен-ла ўтмиш хотираларини тўйиб-тўйиб дардлашай. Булбуллар хониши, гуллар ранги, зилол сувнинг қалбга ором бериб шилдираши, мендан ҳол-аҳвол сўраб қочаётган эпкинлар барча-барчаси юрагимга бир илиқлик олиб кирмоқда.

Кўнгил, айт, бу не туйғуки юрагимнинг туб-тубигача ажиб сархушлик сингиб кетмоқда. Баҳорий тунларни кезаман. Сирларимга гувоҳ тўлин ойга термуламан. Хиёбон оралаб ёлғиз кезиб сени ўйлайман. Ширин хотиралар қалбга таскин беради. Олислардан элас-элас қулоққа чалинган куй кимнидир ёдга солади. Шунда япроқлар шивирлаб севгидан сўзлайди. Тўлин ой соғинч юзини очади. Юракнинг қат-қатида яширинган сирлар бир-бир юз кўрсатиб ўтаверадилар. Улар шунчалик гўзал ва масъум туйғуларки, гўё ўйлагувчини ҳам сулув дилдорага айлантириб юборади. Беихтиёр тилга шеър келади.

Қалб осмонида порлаган юлдузнинг бутун борлиғим ичра сочган нурлари азиз туйғуга ошно қилди. Кафтларим орасида кафтинг ҳарорати, нигоҳларим ортига яширдим нигоҳларингни. Мен бир асирага айландим, тамом.

Эй, кўнгил мени бу бандиликдан халос қил. Мен қудратли бир кучнинг занжирига боғландим.

Ирода ҲАЙИТОВА.

Касаба уюшмалари Қашқадарё вилоят кенгаши жамоаси кенгаш раисининг ўринбосари Ш.Алланазаровга волидаи муҳтарамаси **СИФАТ** аянинг вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

ISHONCH
МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси
Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ
Таҳрир ҳайъати: Эркин Воҳидов, Сайёра Рашидова, Жория Алимхўжаева, Маъмура Одилова, Маҳмуджон Расулов, Элёр Ёқубов, Зайниддин Рихсиев (бош муҳаррир биринчи ўринбосари), Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари «Ишонч-Доверие»), Мирзоҳид Содиқов, Шамсиддин Эсонбоев, Кудратилла Рафиқов, Мирфозил Олимов.
E-mail: ishonch@dostlink.net; ishonch1@dostlink.net
ТЕЛЕФОНЛАР: Котибият 56-52-78; Хатлар, реклама ва эълонлар бўлимлари 56-85-43.
Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган
Босишга топшириш вақти - 21.00 Топширилди - 22.00
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134
Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.
«Шарқ» нашриёт–матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41–уй.
Тиражи: 17603 Буюртма Г— 284. 1 2 3 4 5 6